

1221

Ma mare

(ALDC, VIII, 1937. *Ma mare*)

L'adjectiu possessiu àton femení, *ma*, anteposat al nom, és de caràcter restrictiu i dític, aplicat sobretot a noms de parentiu, *mare* en el nostre cas (*ma mare*), extensiu també a la segona persona (*ta mare*, cf. mapa 1222) i a la tercera (*sa mare*). *Ma* és un der. del llat. vg. *MAM (< MĒAM), amb reducció vocàlica afavorida per la seva atonicitat. El possessiu ha vist canviar la seva forma per *mu* (*mare*), per analogia amb el *m. mun* (*pare*) (veg. mapa 1217), i per *mi* (*mi madre* 94, *mi mare* 125, *mi mai* 94) per influència del cast.; el nucli s'ha mudat en *maire* (*ma maire* 7), pel contacte amb l'oc., i es pot ampliar amb altres substantius (veg. mapa 1223).

Però, al costat d'aquests possessius àtons, s'han format els tòpics, en el nostre cas, *la meua mare* (que va substituir l'ant. *la mia mare*), format per analogia amb el sg. *meu* (var. *sa meua mare* 36), que es pot reduir a *la meu mare*, per síncope vocàlica (var. *la meu mamà* 9), i que després va canviar en *la meva mare* (var. *la miva maire* 7 ← oc.). A voltes se suprimeix el possessiu: *la mare*, *la mama* 60, 85, *sa mamà* 84; el sintagma es pot reduir al simple

substantiu (*mare* 100, *mamà* 87, 93, 99, 100, 102, 106; *mai* 94, que podrien ser resultat d'un ús vocatiu).

Notem respostes amb un nucli diferent: *ma iaia* 85, *ma uela* 189, *ma germana* 190.

Històricament, *ma* s'usava davant qualsevol substantiu (*ma ànima*, *ma muller*, *ma esperança*), però posteriorment s'ha restringit l'ús sobretot davant de noms de parentiu i en algunes locucions (*en ma vida*, *ma casa*); *mu mare*, del mall. i men., és d'aparició tardana (s. XIX, *Scripta* 2013). El lexema sintagmàtic *la meua mare* és propi del cat. nord-occ. i el seu canvi en *la meva mare*, del cat. central, on s'ha generat, en parlars sudpirinencs, la var. *la meu mare*, per síncope vocàlica. Les àrees laterals, sobretot val. i ross., han mantingut el tipus *ma mare*, compartit amb l'eiv. i també pel mall. i men. en un canvi recent de *ma mare* en *mu mare* (que potser hauríem d'escriure *mumare*).

Són mots normatius *ma* i *la meva*, des del DG_I, 1932; *la meua*, des del DIEC_I, 1995.

